

Grönare Stockholm, verksamhet 2022

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog i februari 2017 (utl. 2017:30, dnr 171-1292/2016) Grönare Stockholm, riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden. Riktlinjerna syftar till att stärka stadens gröna kvaliteter, utveckla det offentliga rummet och tydliggöra organisation och ansvar för stadens parker och gröna rum.

För att genomföra intentionerna med Grönare Stockholm utsåg stadsledningskontoret en strategisk samordningsgrupp. Gruppen sammankallas och leds av stadsträdgårdsmästaren.

I samband med beslutet utökades trafiknämndens investeringsbudget med 300 mnkr under åren 2017-2019, med avsikt att genomföra satsningar i de sju stadsdelar som då utpekades som särskilt prioriterade i stadens arbete med lokala utvecklingsprogram.

Grönare Stockholm etapp 1

Trafiknämnden beslutade i april 2017 (dnr T2017-00093) om respektive utrednings-, inriktnings- och genomförandebeslut för 14 projekt som utgör etapp ett av trafiknämndens genomförande av Grönare Stockholm. En kort beskrivning av samtliga projekt inom Grönare Stockholm, etapp 1-4, återfinns i tabellen i slutet av dokumentet.

Grönare Stockholm etapp 2

I samband med etapp 2 hade staden ambitionen att investeringsverksamheten inom ramen för Grönare Stockholm skulle passa in i stadsdelarnas pågående arbete med lokala utvecklingsprogram. Med anledning av det anmodade trafikkontoret de sju prioriterade stadsdelsförvaltningarna att inkomma med projektidéer för de fortsatta investeringarna inom Grönare Stockholm. Projektidéerna bedömdes och utvärderades av den strategiska samordningsgruppen utifrån följande kriterier:

- Nyttan för många
- Stärka gröna kopplingar och samband

- Bidra till klimatanpassning
- Utveckla ekologiska värden
- Ökad trygghet, ökad attraktivitet
- Koppling till LUP-arbete och LUP-områden
- Investeringsåtgärder, inte driftåtgärder
- Inga insatser i naturreservat
- Tillmötesgå stadsdelsförvaltningarnas egna prioriteringar
- Insatsen ska kunna genomföras utan planändring

Med utgångspunkt i ovanstående kriterier rekommenderade den strategiska samordningsgruppen att 11 projekt skulle finansieras. Trafiknämnden beslutade den 23 november 2017 (dnr T2017-00093) om inriktning för 11 investeringsprojekt i enlighet med rekommendationen. En kort beskrivning av samtliga projekt inom Grönare Stockholm återfinns i tabellen i slutet av dokumentet.

Ettapp 3

Stadens gröna samband och ekologiska värden ska utvecklas med hjälp av Grönare Stockholms investeringsverksamhet. Med utgångspunkten att komplettera de tidigare beslutade investeringsprojekten identifierade den strategiska samordningsgruppen för Grönare Stockholm behov av särskilda satsningar inom stadens gröna samband och vissa biotoper som är centrala för utvecklingen av den biologiska mångfalden.

I arbetet med stadens nya översiktsplan togs ett underlagsmaterial fram som identifierade 33 platser i behov av utveckling och förstärkning. Ytterligare prioritering av dessa gjordes genom att bedöma varje plats utifrån följande kriterier:

- Pågår exploatering där området/platsen ingår?
- Är området/platsen utpekad i stadens översiktsplan (ÖP) som regionalt betydelsefull grön infrastruktur?
- Är området/platsen utpekad i ÖP som ett samband av strategisk vikt för att uppnå en sammanhängande stad?
- Gynnar insatsen många invånare?

Med utgångspunkt i ovanstående kriterier föreslog den strategiska utvärderingsgruppen att finansiera sju projekt. Trafiknämnden beslutade den 6 maj 2018 (dnr T2017-00093) om inriktning för sju investeringsprojekt i enlighet med förslaget. En kort beskrivning av samtliga projekt inom Grönare Stockholm återfinns i tabellen i slutet av dokumentet.

Strategiska samordningsgruppens arbete under 2022

Den strategiska samordningsgruppen utsågs av stadsledningskontoret 2017 i samband med beslut om riktlinjer för Grönare Stockholm. Gruppen, som leds av stadsträdgårdsmästaren, består av representanter från stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen, exploateringskontoret, fastighetskontoret och stadsdelsförvaltningarna Norrmalm, Enskede-Årsta-Vantör och Bromma. De deltagande stadsdelsförvaltningarna utgör ombud för samtliga stadsdelar i arbetet.

Strategiska samordningsgruppen har under året haft 7 protokollförda möten. Arbetet har bland annat handlat om framdriften av de sista projekten inom etapp 1-3 inom Grönare Stockholm samt utvecklingen av etapp 4 och 5. Av de 32 beslutade projekten inom etapp 1-3 har de sista avslutats under året. Inom etapp 4 har programarbete påbörjats för 9 utvalda projekt. Se nedanstående tabell för kort redovisning av statusen för respektive projekt.

Utöver framdriften av Grönare Stockholms investeringsprojekt har gruppen diskuterat en lång rad frågor med koppling mot *drift och investering i stadens gröna och blå ytor*. Till exempel verktyg för att utveckla biologisk mångfald, fördelning av driftmedel och parkinvesteringar, GIS-verktyg, artskyddsförordningen och följande frågor:

Under året har frågor om *ekologisk kompensation* diskuterats och former för hur det kan åstadkommas utanför pågående exploateringsprojekt och med innovativa och utvecklande metoder.

Slk har påbörjat en diskussion på central nivå om vilken typ av *geodata* som staden har behov av. Gruppen har parallellt med det diskuterat hur de tekniska förvaltningarna hanterar Geo-data och olika tillhörande system och applikationer. Bl.a. finns ett förslag att genomföra en förstudie för gemensam informationshantering för de tekniska nämnderna.

Gruppen har informerats om samarbetet kring *friytor* mellan sbk och explo och de diskussioner som förs för att ensa definitioner av storlek, avstånd och typ av yta m.m.

Samordning av budgetuppdrag. Gruppen har diskuterat de gröna uppdrag som gavs i KF:s budget för 2021. Flera uppdrag är

närbesläktade och ges till ett flertal förvaltningar varför former för samverkan och samordning är centrala och behöver klargöras.

Stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald (SÅF)

Gruppen utsågs 2021 till *styrgrupp* för miljöförvaltningens arbete med SÅF (stadsdelsvisa åtgärdsförslag för biologisk mångfald). Uppdraget avslutades vid årets sista möte då SÅF 5 godkändes för beslut i miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Grönare Stockholm etapp 4 och 5

I kommunfullmäktiges budget för 2022 fick kontoret i uppdrag att fortsätta den särskilda investeringsverksamheten inom Grönare Stockholm. Kontorets investeringsmedel utökades också med 280 mnkr under åren 2022 till 2025. Investeringsverksamheten mellan 2022-2025 har kallats Grönare Stockholm etapp 4 och 5.

Våren 2021 antog trafiknämnden ett utredningsärende med de kriterier som ska utvecklas via de projekt som finansieras genom Grönare Stockholm etapp 4-5. I ärendet beskrivs också den multikriterieanalys av kriterierna 1-3 som ska ligga till grund för val av platser där insatser ska göras. Enligt beslutet gäller följande rangordnade kriterier för val av nya projekt inom etapp 4 och 5:

1. Gröna samband och biologisk mångfald
2. Skyfallsproblematik
3. Värmeöar i urbana miljöer
4. Platsbrist, mångfunktionella ytor och platser
5. Buller
6. Otrygga platser

Under hösten 2021 genomfördes multikriterieanalysen på GIS-data som speglar kriterierna 1-3 ovan. Analysen resulterade i en lämplighetskarta som visar de platser där kriterierna sammanfaller och där investeringsinsatser är extra intressanta och effektiva.

Stadsdelsförvaltningarna, i samråd med trafikkontoret, formulerade sammanlagt 18 projektförslag, varav 9 valdes ut för programarbete med hjälp av en bedömningsgrupp. Programarbetet påbörjades under våren, några projekt har utarbetat inriktningsbeslut, varav hittills 1 är godkänt av nämnden.

För att ta fram nya projekt till etapp 5 har det under året genomförts en ny multikriterieanalys med uppdaterade datakällor. Den nya lämplighetskartan delgavs stadsdelsförvaltningarna under

december, varefter de ombeds inkomma med nya projektförslag i februari 2023.

Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO)

Uppdraget från kommunfullmäktige berör miljöförvaltningen i samarbete med trafikkontoret och stadsdelsförvaltningarna. Under året har metoder utarbetats för kvantitativ och kvalitativ uppföljning av förändringar av stadens ”blågröna ytor” och ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). Med hjälp av årlig statistik och andra uppgifter från stadens parkdatabas kan förändringar i stadens offentliga rum särskiljas ur stadens totala blågröna ytor. Metodutvecklingen kommer slutredovisas för miljönämnden under våren 2023 för att därefter användas i stadens arbete. Det fortlöpande arbetet kommer ledas av miljöförvaltningen med hjälp av bl.a. trafikkontoret.

Ekonomi

Enligt nedanstående tabell är utfallet lägre än prognos. Generellt beror det på förseningar i projekten och försenade nämndbeslut vilket har lett till en långsammare framdrift är förväntat.

Grönare Stockholm -nettoutgifter i mnkr	Budget 2022	Prognos T2 2022	Bokslut 2022	Avvikelse jmf med budget	Avvikelse jämf med T2
Delprojekt					
Bullerskyddsåtgärder, nyinvesteringar	13,9	1,6	1,5	12,4	0,1
Grönare Stockholm	3,7	0,5	0,1	3,6	0,4
Etapp 1-2 (raderna 8-15)	1,7	4,9	5,4	-3,7	-0,5
Etapp 3	3,6	5,4	4,5	-0,9	0,9
Grönare Stockholm Etapp 4 Tidrapportering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Grönare Stockholm Etapp 4 - Grönare Norra Agnegatan	0,0	1,9	1,5	-1,5	0,4
Grönare Stockholm Etapp 4 - Gribby pollinerarparken	0,0	1,2	1,0	-1,0	0,2
Grönare Stockholm Etapp 4 - Årstaskogen-Hemskogen	0,0	0,6	0,5	-0,5	0,1
Grönare Stockholm Etapp 4 - Roslagsparken	0,0	0,7	0,5	-0,5	0,2
Grönare Stockholm Etapp 4 - Örby-Högdalen	0,0	0,6	0,7	-0,7	-0,1
Grönare Stockholm Etapp 4 - Hagstråket, glaciser pilotstudie	0,0	0,7	1,2	-1,2	-0,5
Grönare Stockholm Etapp 4 - Ådalen, klimatanpassning	0,0	1,2	0,9	-0,9	0,3
Grönare Stockholm Etapp 4 - Trudelutten, naturlekplats	0,0	1,1	1,1	-1,1	0,0
Grönare Stockholm Etapp 4 - Valhallavägen, växtbäddar och grönytor	0,0	1,0	0,2	-0,2	0,8
Grönare Stockholm - Etapp 4	47,2	0,0	0,0	47,2	0,0
Tenstadalen, park och cykel	4,9	17,5	12,6	-7,7	4,9
Grönare Sthlm Bromma standpromenad	0,0	7,9	3,8	-3,8	4,1
Grönare Sthlm Kommunikationsinsatser, utjämningspost m.m.	0,0	1,2	0,0	0,0	1,2
Totalt	75,0	48,0	35,5	39,5	12,5

Nedanstående tabell visar verksamhetsutfallet för respektive delprojekt inom Grönare Stockholm.

Projekt etapp 1	Plats	Åtgärd
Skärholmen sdf	Skärholmen/ Bodholmsgången	<i>Genomfört.</i> Upprustning av gången har skapat gröna värden och ökat attraktiviteten, invigd våren 2018.
Skärholmen sdf	Vårbergstoppen	<i>Genomfört.</i> En stor stadspark med hög kvalitet har anlagts. Parken håller på att färdigställas, slutbesiktning planerad.
Skärholmen sdf	Bredäng/Gröna stugan.	<i>Genomfört.</i> Upprustning av temapark med lekplats, invigd sensommaren 2018.
Farsta sdf	Fagersjö-Farsta, strandpromenad längs Magelungen.	<i>Genomfört.</i> Rekreationsstråk med levande och trivsamma omgivningar knyter ihop de båda stadsdelarna och skapar samband och tillgängliga naturvärden. Små korrigerande åtgärder pågår efter besiktning.
Skarpnäck sdf	Flatenbadet, entrén	<i>Genomfört.</i> Upprustning, tillgänglighetsanpassning och växtbäddar för omhändertagande av dagvatten. Invigning våren 2019.
Enskede-Årsta- Vantör sdf	Högdalen/Bandängen	<i>Genomfört.</i> Park med lekpark och vattenlek. Färdigställd 2020.
Enskede-Årsta- Vantör sdf	Östberga/Backen	<i>Genomfört.</i> Upprustningen har omfattat bl.a. toalett, plaskdamm, lek för barn i olika åldrar. Projektet har samordnats med angränsande DP och blivande förskola.

Projekt etapp 1	Plats	Åtgärd
Hässelby-Vällingby sdf	Hässelby torg	<i>Genomfört.</i> Öka attraktionskraften som offentligt rum på torget med fokus på trygghet och attraktivitet. Etapp 3 (av 3) avslutas tidigt 2022.
Hässelby-Vällingby sdf	Ormängstorget	<i>Genomfört.</i> Öka attraktionskraften som offentligt rum på torget med fokus på trygghet och attraktivitet.
Hässelby-Vällingby sdf	Vällingby/Solursparken	<i>Genomfört.</i> Upprustning av centrumnära park, bl.a. ytor för skyfallshantering och växtbäddsrenovering inom riksintresset Vällingby.
Spånga-Tensta sdf	Tenstagången, Tenstaplan, Taxingeplan	<i>Genomfört.</i> Öka områdets attraktionskraft med fokus på trygghet och attraktivitet som offentligt rum, lyfta fram kulturhistoriska värden.
Spånga-Tensta sdf	Gullingeparken, centrala Tensta	<i>Genomfört.</i> Öka områdets attraktionskraft med fokus på trygghet och attraktivitet som offentligt rum, lyfta fram kulturhistoriska värden.
Rinkeby-Kista sdf	N Rinkebygången	<i>Genomfört.</i> Omdaning av gångstråk norr om Rinkeby centrum till ett välfungerande offentligt rum med gröna värden. Avslutas tidigt 2022.
Rinkeby-Kista sdf	Husbys gräns mot Järvafältet	<i>Genomfört.</i> Utveckling av bostadsnära grönytor i samband med planerad nybebyggelse.

Projekt etapp 2	Plats	Åtgärd
Skärholmen sdf	Vårberg, Skärholmen, Sättra, Bredäng	<i>Genomfört.</i> Stadsodling i fyra centrum, investering för att möjliggöra fortlöpande drift av sdf.
Skärholmen sdf	Vårberg C, parken Vårgården	<i>Genomfört.</i> Upprustning av centralt parkområde.
Farsta sdf	Fagersjö/Måsen	<i>Genomfört.</i> Parken utvecklas till aktivitetspark.
Enskede-Årsta-Vantör sdf	Hagsättra/Hagdalen	<i>Genomfört.</i> Utveckling av stadsdelsparken Hagdalen.
Enskede-Årsta-Vantör sdf	Flera centrala platser	<i>Genomfört.</i> Stadsodling i flera centrum, investering för att möjliggöra fortlöpande drift av sdf.
Enskede-Årsta-Vantör sdf	Högdalen, Hagsättra, Östberga,	<i>Genomfört.</i> Utbyte och komplettering av träd.
Hässelby-Vällingby sdf	Stråket mellan Hässelby torg-Ormängstorget	<i>Genomfört.</i> Stråket utvecklas till en attraktiv park med konstnärlig utsmyckning som förbinder två torg.
Spånga-Tensta sdf	Hidingehöjden	<i>Genomfört.</i> Skapa stadsdelspark med höga sociala värden. Projekt under 5 mnkr, ej beslut i trafiknämnden.

Projekt etapp 2	Plats	Åtgärd
Spånga-Tensta sdf	Tenstadalen	<i>Genomfört.</i> Utveckla ekologiska värden, dagvattenmagasin, spontanidrott m.m.
Rinkeby-Kista sdf	Rinkeby N stadspark	<i>Genomfört.</i> Utveckla sociala och gröna värden med trygghetsaspekter.
Rinkeby-Kista sdf	Grönt kulturstråk Husby C- Husby gård	<i>Genomfört.</i> Utveckla grönt kulturstråk mellan Husby C och Husby Gård i samarbete med Kulturförvaltningen.

Projekt etapp 3	Plats	Åtgärd
Hässelby-Vällingby sdf	Grimsta naturreservat/Räcksta träsk	<i>Genomfört.</i> Förstärka ekologiska värden m.a.p. våtmarkssamband Mälaren-Kyrksjön genom groddammar och övervintringslokaler. Färdigställdes hösten 2022.
Bromma sdf	Riksby	<i>Genomförande avbrutet.</i> Utveckling av övervintringslokaler och groddamm. Förutsättningarna förändrades i sent skede av projektering p.g.a. närliggande exploateringsprojekt vilket medförde att projektet inte kunde genomföras.
Skärholmen sdf	Vårberg	<i>Genomfört.</i> Förstärka regionalt ek-samband genom friställning, veteranisering, nyplantering m.m. Färdigställdes hösten 2022.
Enskede-Årsta-Vantör sdf	Hagsätraskogen-Rågsveds friområde	<i>Genomfört.</i> Förstärka regionalt ek-samband genom friställning, veteranisering, nyplantering m.m. Färdigställdes hösten 2022.

Projekt etapp 3	Plats	Åtgärd
Enskede-Årsta-Vantör sdf	Rågsveds friområde-Fagersjöskogen	<i>Genomfört.</i> Förstärka regionalt ek-samband genom friställning, veteranisering, nyplantering m.m. Färdigställdes hösten 2022.
Farsta sdf	Magelungen-Drevviken	<i>Genomfört.</i> Förstärka groddjurssamband med grodtunnel under Perstorpsvägen, omkringliggande vägprojekt avslutas under våren 2022.
Farsta sdf	Larsboda-Sköndal	<i>Genomfört.</i> Förstärka regionalt ek-samband genom friställning, veteranisering, nyplantering m.m. Färdigställdes hösten 2022.

Projekt etapp 4	Plats	Åtgärd
Rinkeby-Kista sdf	Naturlekplats Trudelutten, Kista gränsen mot Järvafältet	<i>Programskede.</i> Välbesökt lekplats där biologisk mångfald och dagvatten/skyfallshantering utvecklas i kombination med lekytor.
Spånga-Tensta sdf	Gribby, pollinerarparken, Spånga villastad	<i>Inriktningsbeslut.</i> Befintlig park utvecklas med avseende på biologisk mångfald och dagvatten/skyfall. Fördjupad systemhandling påbörjad.
Spånga-Tensta sdf	Hagstråket, glaciser, centrala Tensta	<i>Inriktningsbeslut.</i> Pilotprojekt som omvandlar hårdgjorda slänter/glaciser och närliggande ytor till ytor för infiltration och utvecklad biologisk mångfald med växter, växtbäddar och träd.

Projekt etapp 4	Plats	Åtgärd
Hässelby-Vällingby sdf	Parkstråket Ådalen, Vällingby	<i>Programskede.</i> Tidstypisk dalstråkspark utvecklas med avseende på skyfallsåtgärder, biologisk mångfald och vistelsevärden i enlighet med ursprunglig gestaltning. Sdf:s beslut om flytt av parklek ger nya förutsättningar som behöver klargöras för fortsatt framdrift, kan leda till nytt programarbete.
Kungsholmen sdf	N. Agnegatan	<i>Programskede.</i> Kvartersgatan görs om till grön gata med skyfalls/dagvattenåtgärder, biologisk mångfald och vistelsevärden. Programarbete försenat.
Östermalm sdf	Valhallavägen mot Roslagstull	<i>Avslutat/förgävesprojektering.</i> Utveckling av parkstråk m.a.p. dagvatten/skyfall, biologisk mångfald och vistelsevärden. December -22 besked att Sbk återupptar DP-arbete vilket förhindrar projektets genomförande.
Östermalm sdf	Valhallavägens mittallé vid stadion	<i>Programskede.</i> Skyfalls- och dagvattenåtgärder och utveckling av biologisk mångfald genom bl.a. växtbäddar och grönytor.
EÅV sdf	Årstaskogen-Hemskogen	<i>Programskede.</i> Utveckling av grönt stråk med avseende på främst biologisk mångfald.
EÅV sdf	Örby-Högdalen	<i>Programskede.</i> Utveckling av grönt stråk med avseende på biologisk mångfald och dagvatten/skyfall.